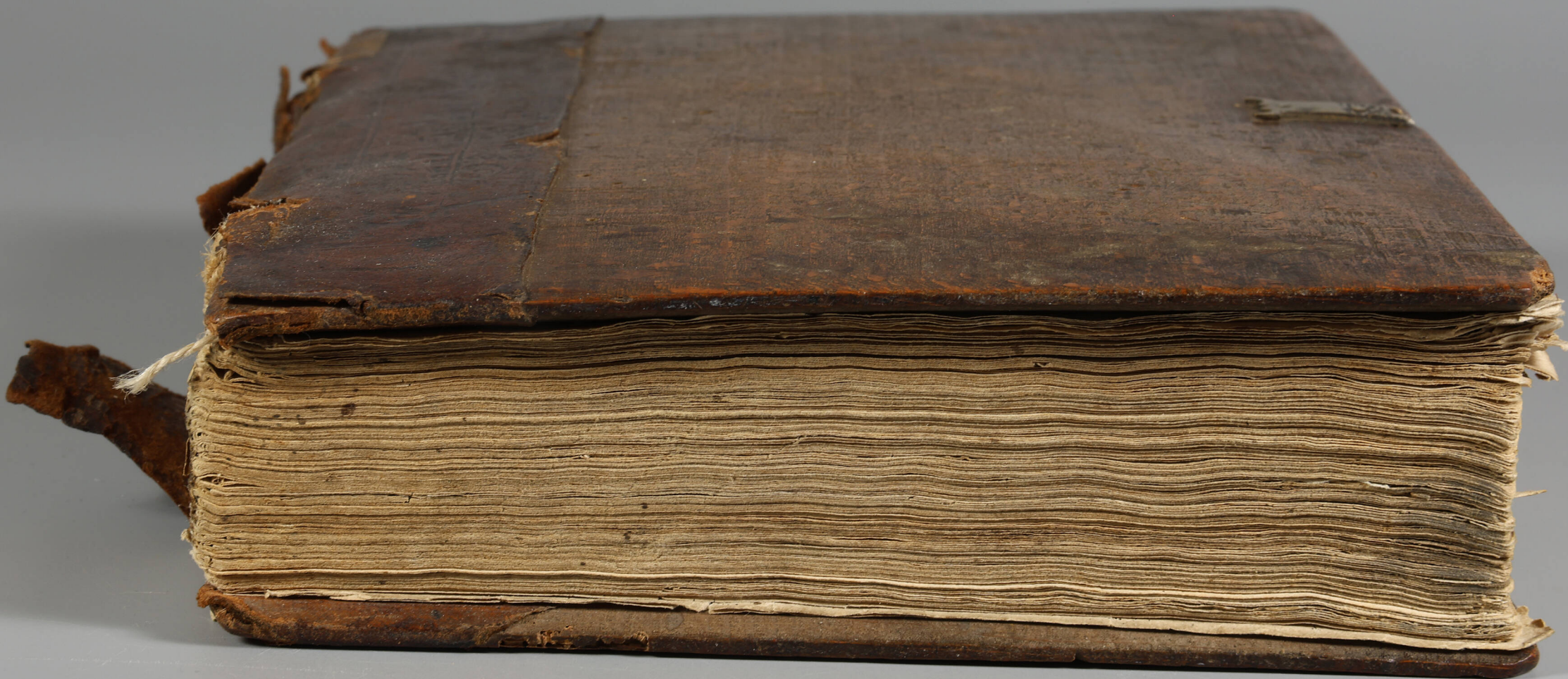

Quid sit pars: est no-

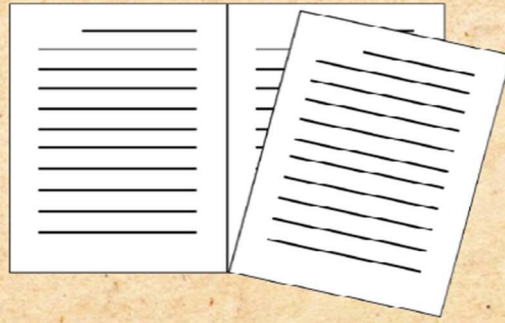
mē/ quare ē quia. significat substantiā cū
qualitate propria vel cōmuni. Quid est
nomen? est pars orationis que unicuique
subiectorum corporū seu rerū propriā vel
cōmunē distribuit qualitātē. Quare di-
cit corporū. ppter res visibiles q̄ videri et palpari possunt
vt lapis lignū statua asser. Quare dicit rerū. ppter res inui-
sibiles/ q̄ nec videri nec palpari possunt/ vt anima/ ange-
lus/ ars/ scientia. Quare querit que pars/ vt sciatur cui
parti inter octo partes orationis talis dictio de qua queritur
subordinatur. Quid est pars orationis/ est vox literata
simplex orōnis integratiua aliquid significās vel alicuius
significatiua. Vnde dicit nōmē/ a notamie siue a notis-
one eo q̄ suo vocabulo res incognitas notas nobis efficit.
Nisi em̄ nōmē rei scineris cognitio rerū perit. Quot sunt
necessaria in locutiōe? duo. scilicet. suppositū et appositū.
Quid est suppositū/ est de quo fit sermo. Quid est appo-
sitū. est qd̄ dicit de suo supposito/ vt Sortes currit. Sor-
tes est suppositū/ currit vero appositū. Vnde. Quenis p-
fecta cōstructio dat duo mēbra. Cuius qualitatis/ ap-
pellatiue/ q̄re/ quia naturaliter cōmune est multorum et est
appellatiuū. Quot sunt q̄litates in noīe/ due/ q̄: ppria
et appelletiua. Quid est q̄litas ppria/ est q̄ vni soli rei cō-
uenit/ vt Iohānes. Quid est qualitas appellatiua/ est
que pluribus rebus cōuenit. vt homo. Quid est quali-
tas: est aptitudo nominis significandi rem suā discrete vel
cōmuniter. Discrete. vt Iohānes. Cōmuniter. vt homo
Vñ dicit q̄litas: a quali eo q̄ p qualitātē dinoscimus: vtrū
nomē sit pprium an appellatiuū. Quid est nomē ppriū
est cui ex modo sue impositiōis repugnat significare plu-
res res vniuoce diuisim et essentialiter distinctas/ vt Io-
hānes/ Vñ Alexan. Nō licet vniuoce pprium tibi plura no-

2

1141093

SD 3245 II c N. 5196905

W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

SD 3245 II

SD 3245 IIb

SD 3245 IIc

DE GAUDIO RESURRECTIONIS

que luna, neq; nubibus intercluditur: abditissima terra penetra-
 rat, & conuexa cœli cacumina transcendit. Nudiustertius
 legimus fossos pedes, manus, & latus. Hodie pedes cen-
 tuis perniciores: manus in ceruicibus inimicorum, manus
 annulatæ auro, ut sponsa prædicat, impletæ chrysolitis,
 manus diuites muneribus propediem in suos effundēdis.
 Latus nō maceria depulsa, neq; paries inclinatus, sed mu-
 nis ferus in ruinam millium & decem millium, & cauerna
 in refugium spiritualium columbarum. Nudiustertius
 spūto cœretus sanguis faciem turpabat, quæ hodie ut sol
 fulget in uirtute cœlesti. Nudiustertius adorti eum cohors
 & tribunus militum uinctum ad mortem ducebāt: hodie
 ipse adamantina mortis uincula, ferreosq; inferni uestes
 contriuit. An non adamantina uincula, quando nemini à
 morte resurgendi spes ulla erat, nisi primum morte suba-
 cta primogenitus mortuorum resurgeret? An non & illa
 adamantina, quibus nos domesticus tyrannus, uetus ille
 Adam tenet compeditos? Vtraq; Christi beneficio diru-
 pra. Nudiustertius fugiebant discipuli, & percusso pastore
 dispergebantur oues. Hodie congregatas oues rediuiuus
 pastor antecedit in Galilæa, congregaturus & alias innu-
 meras ex alio ouili. Nudiustertius à nebulonibus contem-
 ptissimis iridebatur: hodie à summatibus Seraphin ado-
 rat. Nudiustertius ab iniquis sacerdotibus & principibus,
 qui in unum conuenerat, iniuste morti ad iudicatus est: ho-
 die uiuorum ac mortuorum constitutus est iudex. Nudiuf-
 tertius sponte moriturus spiritum tradidit: hodie uictor &
 triumphator est mortis. Nudiustertius ingemiscebāt ami-

Quid sit pars: est no-

mē/ quare ē quia. significat substantiā cū
qualitate propria vel cōmuni. Quid est
nomen? est parsorationis que vnicuiq;
subiectorū corporū seu rerū propriā vel
cōmunē distribuit qualitātē. Quare di-
cit corporū. ppter res visibiles q̄ videri et palpari possunt
vt lapis lignū statua asser. Quare dicit rerū. ppter res inui-
sibiles/ q̄ nec videri nec palpari possunt/ vt anima/ ange-
lus/ ars/ scientia. Quare querit que pars/ vt sciatur cui
parti inter octo partesoratiōis talis dictio de qua queritur
subordinatur. Quid est parsorationis/ est vox literata
simplex orōnis integratiua aliquid significās vel alicuius
significatiua. Vnde dicit nōmē/ a notamie siue a notis-
one eo q̄ suo vocabulo res incognitas notas nobis efficit.
Nisi em̄ nōmē rei scineris cognitio rerū perit. Quot sunt
necessaria in locutiōe? duo. scilicet. suppositū et appositū.
Quid est suppositū/ est de quo fit sermo. Quid est appo-
sitū. est qd̄ dicit de suo supposito/ vt Sortes currit. Sor-
tes est suppositū/ currit vero appositū. Vnde. Quenis p-
fecta cōstructio dat duo mēbra. Cuius qualitatis/ ap-
pellatiue/ q̄re/ quia naturaliter cōmune est multorū et est
appellatiuū. Quot sunt q̄litates in noie/ due/ q̄: ppria
et appelletua. Quid est q̄litas ppria/ est q̄ vni soli rei cō-
uenit/ vt Jobānes. Quid est qualitas appellatiua/ est
que pluribus rebus cōuenit. vt homo. Quid est quali-
tas: est aptitudo nominis significandi rem suā discrete vel
cōmuniter. Discrete. vt Jobānes. Cōmuniter. vt homo
Vñ dicit q̄litas: a quali eo q̄ p qualitātē dinoscimus: vtrū
nōmē sit pprium an appellatiuū. Quid est nōmē ppriū
est cui ex modo sue impositiōis repugnat significare plu-
res res vniuoce diuisim et essentialiter distinctas/ vt Jo-
bānes/ Vñ Alexan. Nō licet vniuoce pprium tibi plura nos-

2

SD 3245 IIc N. 5196905

tare. Et dicitur p[ro]p[ri]u[m] quasi pluraliter p[ro]uati et p[ro]p[ri]i appropri-
atum/ Quid e[st] nom[en] appellatiu[m]/ est cui ex modo sue im-
positionis n[on] repugnat significare plures res vniuoce et
diuissim essentialiter distinctas/ vt homo/ Vñ Alexand[er]/
Appellatias varias res vniuocabis. Et dicit appellatiu[m]
quasi ad plura pulsiu[m]/ Comparatur/ n[on]; quare: quia:
n[on] accipit augmentu[m] nec patitur decrementu[m] nec est adiec-
tiu[m]/ Quid est comparatio? est rei ad rem facta collatio.
Vnde dicitur c[on]patio a c[on]p[ar]ado/ quia p[er] eam c[on]paramus
Nota tres sunt gradus c[on]parationis/ scilicet. Positiuus/
C[on]paratiuus et Suplatiuus. Vñ Alexand[er]. Hinc gradibus
trinis q[ui] comparat ire notabis. Positiuus sic describitur/
Est gradus c[on]parationis significas suu[m] significatu[m] abso-
lute et sine excessu/ vt doctus/ Vñ formatur/ a nullo sed
alii gradus formatur ab eo/ vñ Alexand[er]. De primis am-
bos. etc. Et positiuus dicitur a pono ponis ponere: quia
ponit fundamentu[m]/ id est originem alioru[m] graduu[m] c[on]parati-
onis. Comparatiuus vero est: quia significat illud q[uo]d
suus positiuus cum hoc aduerbio magis/ vt doctior/ id
est magis doctus/ Sed suplatiuus est qui significat illud
quod suus positiuus cu[m] hoc aduerbio valde/ vt doctissi-
mus/ id est valde doctus/ Vñ dicitur suplatiuus a super-
fero superfers/ quod habet superlatu[m] suplatu[m] in supinis/
mutando u in i/ et addendo uus fit suplatiuus/ Vnde
formatur suplatiuus a suo positiuo scilicet/ Si positiuus
fuerit secunde declinati[onis]/ et n[on] terminatur in e tunc suplati-
uus formatur a g[ra]do singulari/ vt doctus docti addendo
s et finis fit doctissimus/ et hoc est veru[m] in c[on]paratione
regulari/ Positiuus vero si fuerit tertie declinati[onis] et non
terminatur in r/ Vnde formatur suplatiuus: a g[ra]do singu-
lari/ vt fortis/ addendo finis fit fortissimus/ Cuius
tam[en] exceptione ponimus in istis quib[us]q[ue] dictionib[us]: que
designatur p[er] illa[m] dictione[m] fagus: q[uia] ille i toto habet limus

in suplatiuo / vñ Alexā. Dant tibi quinq; limos q̄ signat
dictio fagus. Si positius fuerit scde vel tertia declina-
tiōis et terminatur i r/ tunc superlatiuus format a ntio sin-
gulari vt pauper. addēdo rimus fit pauperrimus. Et si
militer in scda declinatione: vt niger adde rimus fit niger-
rimus. Vnde. Cū tenet r rectus rimus est illi sociandus

Queritur quibus noibus cōparatio cōuenit. Dicēdum.
q̄ noibus adiectiuis q̄ i eoz significatiōibus possūt augeri
vel minui/ Vñ. Est adiectis graduū collatio talis. Dum
valet augeri sua p̄petas minuiue. Comparatio ē duplex/ scz
regularis et irregularis/ Regularis ē qñ cōparatiuus et supla-
tiuus regulariter formatur a suo positio. Quid est cōparatio
irregularis: est qñ cōparatiuus et suplatiuus irregulariter seu
indirecte format a suo positio/ vt bonus melior optimus

Mouet/ ita. quomō p̄ duo genera et p̄ duas terminatiōes
vt hic dñs/ h̄ dñā/ Quid ē motio: est gñis sexati in genus
sexatū scdm eandē significatiōē sub idēptitate causali de-
bita variatio Quot modis fit motio/ tribus modis /
Vñ/ Sensu vel voce mobilitas fit vel vtroq;. Voce liber
sensuq; pater sic doctus vtroq;. Exēplū p̄mi / vt h̄ liber h̄
libra/ Exēplū scdi/ vt h̄ pater h̄ mater/ Exēplū tertij/ vt h̄
doctus/ hec docta/ hoc doctū/ Aliqñ aut nomē non mo-
uetur et h̄ ideo: q̄a nō potest moueri de gñe i genus de vo-
ce in vocē de significatiōe i significatiōē/ Quot modis
fit motio voce et significatiōe simul/ septē modis/ Primo
p̄ duo gñā et p̄ vnā terminatiōez vt h̄ et h̄ sacerdos/ Scdo
p̄ tria genera et p̄ vnā terminatiōez vt h̄ et h̄ et h̄ felix/ Tertio
per duo genera et p̄ duas terminatiōes/ vt hic dñs hec dñā.
Quarto p̄ tria gñā et p̄ duas terminatiōes/ vt h̄ et h̄ fortis /
et h̄ forte/ Quinto p̄ tria gñā et per ters terminatiōes/ vt
hic doctus h̄ docta hoc doctū/ Sexto p̄ tria gñā et per
quatuor terminatiōes / vt h̄ quis h̄ que h̄ quid. Septimo
p̄ tria genera et p̄ quinq; terminatiōes/ vt hic qui. h̄ q̄. hoc
qd vel quid. Cuius speciei/ primitie. q̄re/ quia non trahit

originē suā ab alia dictione scdm diuersam impositionē i q̄ re-
lucet imago sue vocis vel significationis. Vñ. Primitialis
erit vox ṛc. Sed illud nomē dominator ē deriuatiue spe-
ciei/ quare/ q̄a trahit originē suā ab alia dictione scdm di-
uersam impositionē in q̄ relucet imago sue vocis ⁊ signifi-
cationis/ Vñ. Est deriuatiua vox. ṛc/ Quid ē species/ est
aptitudo dictionis rē suā ab esse primario/ vel secundario
significans. Cuius gñis? masculini/ quare. quia cōgrue
p̄ponit ei in declinatiōe vnū p̄nomē articulare quod ē hic
vt hic dñs. Musa est generis feminini/ quare: quia con-
grue p̄ponit ei in declinatiōe illud p̄nomē hec/ vt h̄ musa.

Scannū est gñis neutri/ quia cōgrue p̄ponit ei i decli-
natiōe illud p̄nomē articulare hoc/ vt h̄ scānum. Sacer-
dos est gñis cōis: quare: q̄a ei p̄ponit duo p̄noia articula-
ria/ vt h̄ ⁊ hec sacerdos. Felix est generis ois/ quare: q̄a
p̄ponunt ei tria p̄noia articularia/ vt h̄ ⁊ h̄ ⁊ h̄ felix. Aqla
est gñis epiceni/ q̄a p̄ponit ei in declinatiōe vnū p̄nomē
articulare/ vt h̄ aquila. Quid est genus/ est q̄dā p̄petas
discretiua sexus vel tanq̄ discretiua/ vel mixtim se habens

Quot sunt articuli/ tres/ scilicet/ hic hec hoc. Vnde di-
cit genus a generādo vel a ge grece q̄d est terra latine vnde
nobis cuncta p̄creant. Quot modis cognoscit genus in
nomie/ octo modis. Primo penes terminatiōē/ vt us a
um. Secundo/ penes articulū scilicet hic hec hoc. Tertio
penes demonstratiōē: vt iste homo: ista vacca: istud animal.
Quarto/ penes relationē/ vt homo q̄ legit scribit/ mulier
que dormit stertit/ animal q̄ currit mouet. Quinto pe-
nes vsū antiquorū/ vt dies Sexto/ cognoscitur penes
sexum/ vt pater mater. Septimo/ penes additiōē ad-
iectiui cognoscit genus substantiui/ vt magnus vir/ mag-
na mulier/ magnū animal. Octauo p̄ additiōē cognos-
citur genus adiectiui/ vt fortis vir/ Vnde/ Terminus de-
monstrās atq̄ relatum. Vñ et sexus adiectio dat genus
esse/ Cuius numeri? singularis/ quare: q̄a singulariter

pfertur. Si vero pluralis nūeri: q̄a pluraliter profertur.
 Quid est nūerū/est dictiōis forma/ q̄ discretione quātis
 tatis facere potest ⁊ significat p̄ modū vniū vel plurium.
 Vnde dicit nūerus: a nūerādo vel a Nūmo Pompeia/ q̄
 primū nūerū apud latinos inuenit. Item hec sunt noīa
 masculini generis carēcia plurali numero/ Versus: Aer sol
 pontus cū mūdo fiscus et ether. Cū fimo finis sanguis
 cū puluere limus. Itē hec sunt noīa feminini gēis carēcia
 plurali nūero/ Vñ versus/ Fama fames lux vita fides pax
 gloria tellus. Atq; salus labe sitis humus atq; lues mors
 Indoles et soboles prolesq; senecta iuuetā. iuuetus. Pre
 dictis adde thabes bissus quies et sors. Itē h̄ sunt no
 • mina neutri generis carentia plurali nūero. Vnde/ Pus
 et opus fenū fel manna lutū quoq; stannum. Letū phasq;
 nephas thabi virūq; solum. Versus/ Nil nihil et nibillū
 pluralibus ista carebunt. Et omnia nomia pp̄ia festorū.
 hominū/ locorum carent plurali numero/ Vnde. Nō li
 cet vniuoce pp̄um tibi plura notare. Cuius figure/ simpli
 cis/ quare: q̄a non potest diuidi in duas vel in plures par
 tes intelligibiles p̄oris sensus capaces. Item infelix est
 cōposite figure/ quia componit a p̄positione in qd̄ est nō
 et cū illo noīe felix/ Vnde/ Dictio cōpositā dicit habere
 figurā/ Quā licet in geminas. ⁊c. Quid est figura/ est
 pp̄etas dictiōis qua est diuisibilis v̄ nō diuisibilis i duas
 vel in plures ptes p̄oris sensus capaces. Vnde dicit figu
 ra/ a figurando vel a fingendo/ fingere em̄ componere di
 cimus/ Vñ et nos cōpositores lutifigulus esse vocamus/
 ⁊c. Item omnes partes orationis cōponunt cum noīe ex
 cepta interiectione/ Vnde/ Pet/ Delie/ Nomē cōpon
 pt̄i cognoscimus omni/ Preter sup̄nam que nō componit
 vnq; / Cuius casus/ nomiatiui/ quare ⁊ quia in tali casu
 declinando reperit. Quare aliqd̄ nomē est genitiui casus
 quia significat suū significatū p̄ modum vt cuius. Item
 nomē dicit esse datiuī casus/ ideo/ quia significat suū sig

nificatū per modū vt enī / Accusatiui casus aliquod no-
men est/ q̄a significat suū significatū p modum vt quem/
Vocatiui casus est nomē/ q̄a significat suū significatū per
modū excitatiōis / Ablatiui casus dicit̄ esse nomen / quia
significat suū significatū p modū vt a quo. Quid ē casus
in nomine/ est finalis inflexio vocis a voce / Vnde dicitur
casus/ a cadēdo eo quod vnus casus cadit ab alio ī alium
tam sensu quam literatura/ Cuius declinatiōis/ secūde:
quare? quia mittit genitiuū singularē in ī / ⁊ dtm̄ et ablati-
uum in o / vt dñs dñi dño / Sed hoc nomē musa ē prime
declinatiōis/ quia mittit gtm̄ ⁊ dtm̄ singularē in ae diph-
thongon .i. in e longā/ vt musa musae. Hoc nomē autē
Sacerdos est terciē declinatiōis/ quia mittit gtm̄ singula-
rem in is/ ⁊ dtm̄ in ī/ vt sacerdotis sacerdoti/ Fructus est
nomē quarte declinatiōis/ ideo/ q̄a mittit gtm̄ singularē in
us/ et dtm̄ in ui. vt fructus fructui/ Speties est nomē q̄n-
te declinatiōis/ q̄a mittit gtm̄ et dtm̄ singulares in ei dis-
uisas syllabas/ vt species speciei/ Quid est declinatio/ est
vocis in fine p obliquos variatio/ Vnde dicit̄ declinatio
a declinādo: q̄a p eam declinamus / Penes qd cognosci-
tur declinatio / Respōdetur / Penes gtm̄/ Vnde Declin-
nare volens casum noscat gtm̄/ Flectite prima gtm̄ iq̄
secunda/ Ter dat is sed q̄rta us/ sed quinta dat ei. Quot
duplex est declinatio: duplex/ scilicet/ Regularis/ et est q̄n
obliqui regulariter formantur antio/ vt magister magis-
tri/ Sed irregularis est vnde obliqui irregulariter for-
mantur antio/ vt Jupiter/ Iouis/ etc.

Ego que pars? est pronomen/ quare? q̄a ponit̄ loco
proprij nominis et certā significat psonā/ Quid est
pronomē/ Est pars oratiōis/ vt in Donato. Vnde dicit̄
pronomē/ a pro et nomē/ eo q̄ vice nominis ponit̄. Quot
de causis proia sunt inuenta / quibus de causis/ Cau-
sa scilicet cōmoditatis et causa necessitatis/ Causa cōmo-
ditatis est / ne idem nomē sepius in oratione positū fal-
sit

dium vel tedium generaret/ vt Sortes currit/ et Sortes
mouetur. Causa necessitatis est/ quia omne nomen erat ter-
cie persone et nullum potuit reddere suppositum vbis prime vel
secunde personarum. Cuius qualitatis/ finite: quare: quia finita
et certamine demonstrat/ vt sunt omnia pronomina extra oratio-
nem posita. Quid est qualitas in pronome/ est aptitudo
pronome significandi rem suam finite vel infinite. Unde dicitur
qualitas/ a quali eo quod per qualitatem dinoscitur: utrum pronomen
sit finitum vel infinitum. Cuius speciei/ primitive/ quare/
quia habet originem suam a se et non aliunde/ Sic illud pronomen
dicitur esse derivatiue speciei/ quod habet originem ab alia
dictione et non a se: ut meus quod derivatur ab alio pronome pri-
mitiue speciei ego. Quot sunt pronomina primitiue speciei?
octo/ scilicet/ Ego tu sui ille ipse iste hic is/ Unde Alex-
ander/ His octo species primaria dicitur esse/ Quot sunt
pronomina derivatiue speciei/ septem: scilicet/ Meus tu-
us suus noster et vester nostras et vestras/ Unde/ De qu-
tribus primis septem fit origo supremis. Cuius generis/
omnis/ quia omne generi associari potest: Si masculini
quia substantiuo masculini generis associari potest/ vt ego
Ioannes/ Si feminini/ quia substantiuo feminini gene-
ris associari potest/ vt illa mulier/ Si neutri/ quia sub-
stantiuo neutri generis associari potest/ vt illud animal/
Genera in pronome sunt quinque/ vt patet in Donato/ cap.
de pronome/ Cuius persone/ Prime: quare/ quia significat
rem suam vt loquitur de se/ vt ego scribo. Si secunde/ quia
ipsa est res ad quam sermo dirigitur/ vt tu legis/ Si tertie
quia significat rem suam de qua fit sermo/ inter primam et
secundam personas/ Quid est persona in pronome/ Est
proprietas pronominis significandi rem suam sub modo lo-
quendi de se/ vt de se/ ad alium vt ad alium/ de alio vt de
alio/ Unde dicitur persona/ a personando/ quia per se sonat
Quot sunt pronomina prime persone/ unum/ scilicet/
Ego cum suis obliquis/ scilicet/ mei mis mihi. etc.

Quot sunt pronomina secunde persone / vñm / scilicet /
cum suis obliquis / scilicet / tis tibi / &c. Omnia alia
pronomina sunt tertie persone / pter ego et tu cum eorum
obliquis / Vnde / Est ego prime tuq; secunde cetera terne.
Cuius declinationis / prime? quare / quia mittit genitiuū
singularem in i vel in is et datiuū in i / vt ego mei vel mis
mibi. Declinationes in pronomine sunt quatuor? scilicet
prima / scda / tertia / quarta / Nota tria sunt pronomina
prime declinationis? scilicet / ego / tu / sui / Vnde / Estq;
mei vel mis in pma tuq; sui q; / Item quinq; sunt pronomina
secunde declinationis / vt ille ipse iste hic is / Et
pronomen dicitur secunde declinationis / ideo / quia mit-
tit genitiuum singularem in ius et datiuum in i / vt ille illi-
us illi / Vnde Alexan. Debet ius facere genitiuum
norma secunde. Debes formare per eam pronomina
quinq; / Vterius nota / q quinq; sunt pronomina
tertie declinationis / scilicet / Meus / Tuus / Suis / No-
ster et Vester / Et pronomen dicitur tertie declinatio-
nis / quia mittit genitiuum singularem in i / et Datiuum
et Ablatiuum in o / vt Meus mei meo / Vnde. Ter-
tia per primam sit nominis atq; secundam. Duo autē
sunt pronomina quarte declinationis gentilia / vt Nos-
tras et Vestras. Et pronomen est quarte declinatiōis
quia mittit genitiuum singularem in atis / et Datiuum
et Ablatiuum in ati / vt nostras nostratis nostrati. vt
patet per Alexandrum in prima sua ibi / Quarta quidem
terne par debet nominis esse / Item quindecim sunt
pronomina apud latinos / scilicet / Ego tu sui ille ipse iste
hic is meus tuus suus noster et vester nostras et vestras /

Quot sunt pronomina habentia vocatiuum / qua-
tuor? Vnde / Alexander / Quatuor exceptis pronomi-
na nulla vocabis / Tu meus et noster nostras hec sola
vocamus / Quare ego et quedam alia pronomina ca-
rent vocatiuo / Dicendum / q ideo / quia inuenta sunt

ab aliqua proprietate que Vocatiuo repugnat. Quot
sunt proprietates vocatiui: Dicendum q tres/ Vnde
Dant quintū casum p̄sens directio certum/ Expers si
quatrium tunc dictio non habet illum Quot sunt pro-
nomina primitiua: octo/ vt ego tu sui/ &c. Vnde/ Dis
octo species/ et̄c. Quot sunt pronomina demonstratiua/
Decem/ Vnde/ Sic ego tuq; meus noster vester suus
iste/ Nostras et vestras demonstratiua vocantur/
Item quatuor sunt pronomina relatiua/ Vnde/ Is su-
us ipse sui/ et̄c. Item quot sunt pronomina demonstra-
tiua et relatiue simul/ Vnum scilicet ille/ Vnde/ Ille re-
fert mōstrat nō facit hoc aliud/ Item octo sunt no-
mina secundam declinationem pronominis habentia.

Vnde Alexan. Vnus et vllus vter et̄c. Totus dant
in ius genitiuos addis alius:

No que pars: est verbum: quare/ quia cum modis
et formis et temporibus sine casu agendi vel paciēdi
significatiuum est. Vnde dicitur verbū/ a verberādo vel
a vberato aere/ quia in prolatiōe verbī frequētius aerem
verberamus. Verbo accidunt septem/ vt in Donato
Cuius. qualitatis/ qualitas nō reperit in verbo/ sed diui-
ditur in modū et in formam. Quid est qualitas in verbo
Est verbū significās suū significatum sub aliquo affectu
animi/ vel in quātū ē originatū v' nō originatū ab aliquo
vbo scđm specialē significationē ⁊ determinatiōē. Cuius
modi indicatiui/ quare/ q̄a in indicādi modo dictum est.
Modi in verbo sunt quinq; scz/ Indicatiuus/ Impatis-
uius/ Optatiuus/ Coniunctiuus et Infinitiuus/ Indica-
tiuus quot tempora habet/ quinq; diuisim/ vt patet in
Donato/ Indicatiuus quare primo loco ponitur/ quia
est p̄fectior in p̄sonis et in tēporibus q̄ alij modi/ vel quia
alij modi formantur ab eo/ Vnde. Pret̄ritū p̄mi de se
dat tēp̄a quinq;. Nam sem r̄im ro se formabit cetera p̄-
sens/ Vnde dicit Indicatiuus/ ab indicando/ quia per

ipsum indicatur aliquid esse fuisse vel futurum esse. Item
imperatiuus habet duo tempa diuisa / scz / p̄sens p se / et
futurū p se / Optatiuus quot tempora habet / quinqz /
quatuor coniunctim et vnum p se / Que / p̄sens et p̄teris
tum imperfectū coniunctim / et p̄teritū pfectū et plusq̄ pfectū
cōiunctim / et futurū p se / Item quatuor sūt signa op̄
tatiui / Vnde / Optatiuus habet vt vtinam quatenus et
ne / Item Coniunctiuus habet quinqz tempora diuisa
sicut indicatiuus / Que sunt signa coniunctiui / Respōdet
hec. Cum dum quin nisi quando verum et similia /
Nota infinitiuus habet quatuor tempora cōiuncta / et vnū
p se sicut optatiuus / Cuius forme / pfecte ? quia pfecto
rū verborū regulam seruat / Forma enim in verbo
est ipsorū verborū deriuatio : Dicitur nāq̄ forma a for
mando / quia p eam formamus / Nota quatuor sūt for
me in verbo / Vnde Alexan / Quatuor in verbis sunt
forme p̄teritisqz / Cuius cōiugationis / prime ? quare /
quia habet a pductā ante re in infinitiui / vt amare / Si
secunde / quia habet e pductā ante re in infinitiui / vt do
cere / Si tertie / quia habet e correptam ante re in in
finitiui / vt legere / Si quarte / quia habet i produe
tam ante re in infinitiui / vt audire / Nota coniugatio
est consequens vel inconsequens verborum declinatio /
Duplex est cōiugatio / scz / cōsequens et incōsequens
Consequens est secundum quam verbum cōsequenter
et regulariter cōiugatur / vt amo. Incōsequens est secun
dum quam verbum in cōsequenter et irregulariter cōiugat
vt sum volo et similia. Dicit enim cōiugatio a cōiugā
do quia p eā cōiugamus. Cuius generis / actiui / quia
desinit in o et potest accipere r super o et facere ex se passi
uum. vt amo amor bene dicitur. Si neutri. quia des
init in o et nō potest accipere r super o / si acciperet r non
esset latinum. vt sto curro nam stor curror non dicitur.
Si cōmunis. quia desinit in r et habet vtramqz signi

ficationem tam actiuam quam passiuam / vt criminior te /
criminator a te / Si deponentis. quia desinit in r et nō
potest dimittere r: si dimitteret r nō esset latinum. vt luctor
loquor sequor nascor et orior / Si passiui / quia desinit
in r et potest dimittere r et redire in suū actiuū / vt legor le
go bene dicit. De nūero et figura requirere de nomine rē.

Cuius tempus. p̄sentis: quare. q̄a significat actū egre
di in p̄senti tempe / Quid est tempus / est mora motū re
rum mutabiliū / Tempus enim dicit / a temperando
vel distinguendo / q̄a act⁹ temperat et distinguit. Cui⁹
psone / p̄ine / q̄re / q̄a possū ei adiungere vnū pronomen
p̄ine psone / vt ego amo. Si secūde / q̄a possū ei adiungere
vnū pronomen secūde psone qđ est tu / vt tu amas.

Si tertie / q̄a possū ei adiungere vnū pronomen tertie
psone scz ille / vt ille amat / Quid est psone / est res di
uersis assignata. Et habz cognosci a posteriori p̄ p̄positi
onē pronois. Persona a p̄sonādo dicit / vt patuit /

Hodie q̄ ps / est aduerbiū / quare / q̄a stat iuxta suū ver
bū ad eio significationem declarādā / Quid est ad
uerbiū? est p̄sorptionis / q̄ adiecta verbo / vt patet in Do
nato / Nota aduerbiū dicit ab ad et verbū / et interponit
i ne putent esse due dictiones / Aduerbio accidūt tria / scz.
significatio: cōpatio et figura. Cuius significationis /
temporis / q̄a determinat verbum ratione temporis / vel
loci vel nūeri vel negandi / Quid est significatio in ad
uerbio / est proprietās aduerbii: qua mediante ipsum ver
bū diuimodo determinat / Vnde dicit significatio / a
nomine signum et a verbo facio facis facit. Cōpara
tur / nō / quare / q̄a eius significatio non potest augeri
nec minui / Alia de cōparatione querēs de noie. Cuius
figure / cōposite / quare / quia cōposita pronois hoc et
a nomine die et dicitur hodie quasi hoc die. Figure enim
in aduerbio sunt due / scilicet / simplex vt olim / composita
vt hodie. Quid ē figura et vnde dicitur / q̄re de noie /

Legens que pars? est participium/ quare? quia capit partem nominis et verbi/ et partem ab utroque/ quia capit a nomine genera et casus/ sed a verbo tempora et significationes/ ab utroque numerum et figuram. Participium est pars orationis/ etc. ut in Donato/ Item participio accidit sex. que? Genus/ Casus/ etc. ut in Donato. Cuius generis: omnis: quare? quia omne participium designans in ans vel in ens est omnis generis et presentis temporis. Unde versus/ Participans quod fit in ans/ etc. Cuius temporis: presentis/ quare? quia venit a verbo activo quod est lego. Inde participium legens/ Quid est significatio in participio/ est idem quod genus in verbo/ Unde versus/ In verbi genere quod sit significatio quere. Item quot participia descendunt a verbo activo/ duo. scilicet/ presentis ut legens. Futurum/ ut lecturus/ Unde versus/ Quere per activa presentis in usque futura. Cuius figure/ simplicis/ quia non potest dividi in duas partes/ etc. Et ulterius notandum/ quod omne participium/ aut est simplicis: aut compositae figure/ Unde/ Aut decompositae dicere non dubites.

Et que pars? Est coniunctio/ quare/ quia coniungit ceteras partes in oratione. Coniunctio secundum modum distas/ est pars orationis significans per modum coniungentis alias partes in oratione/ Unde dicitur coniunctio: a coniungendo/ quia coniungit dictionem dictioni/ orationem orationi: sensum sensui. Unde versus/ A iungo iungis coniunctio dicitur esse. Nota etiam quod coniunctio coniungit omnes partes orationis/ propter se ipsam/

Primo coniungit nomen cum nomine/ ut Sortes et Plato currunt/ Secundo pronomen cum pronomine/ ut ego et tu amamus/ Tercio verbum cum verbo/ ut Joannes scribit et legit/ Quarto participium cum participio. ut Joannes est studens et legens/ Quinto adverbium cum adverbio/ ut hodie et heri comedi. Sexto propositum

tionem cum p[re]positione/ vt vado ad vel apud ecclesiam.

Septimo interiectionem cū interiectione: vt heu et vach.

Coniunctioni accidunt tria/ scilicet/ Potestas. Figura. et Ordo/ vt patet in Donato/ Cuius potestatis/ Copulatiue/ quare/ quia copulat tam sensum quam etiam verba. Quid est potestas in coniunctione? est quoddā officium quod exercet coniunctio in coniungenda sua potestate dictionem dictioni orationem orationi sensum sensui. Cuius ordinis? cōmunis/ quare? quia potest indifferenter p[ro]poni vel postponi dictionibus quas copulat/

Quid est ordo coniunctionis? est p[ro]prietas coniunctionis qua potest p[ro]poni vel postponi/ vel indifferenter se habere/ Quot sunt coniunctiones enclitice/ Tres/ scilicet q[ui] ne ve/ Et dicuntur enclitice ideo/ quia inclinant sup[er] se accentum p[re]cedentis syllabe / vt inclinantq[ue] amantue/ etc. Quot duplex est ordo coniunctionis? triplex. q[uia] quedam coniunctiones sunt p[ro]positiui ordinis/ quedam subiunctiui ordinis/ quedā cōmunes/ vt patz i Donato/

Ad que pars? est p[re]positio: quare? quia p[ro]ponit alijs p[ar]tibus in oratione/ Quot modis p[ro]positio p[ro]ponitur alijs p[ar]tibus in oratione? duobus modis/ scilicet/ Per appositionem quando p[ro]positio nō intrat in eandem p[ar]tem orationis cum dictione cui p[ro]ponitur: sed manet specialis p[ar]s orationis/ vt ad patrem: Sed p[er] compositionē quando ip[s]a p[ro]positio intrat in eandem p[ar]tem orationis cū dictione cum qua componitur: vt iniustus: quod est vnum nomen: . Prepositioni quōt accidunt/ vnum/ quid? Casus tantum/ quot casus/ duo/ qui/ Accusatiuus et ablatiuus/ Quot sunt p[ro]positiones deservientes accusatiui casui/ Triginta/ scilicet/ Ad apud ante/ etc.

versus/ Construe ter denas cum quarto p[ro]posituras.

Quot sunt p[ro]positiones deservientes ablatiuo casui/ quatuor/ scilicet/ Ab abs/ etc. Vnde/ Sed sunt

ter quinq; cum sexto cōsociande / Quot sunt p̄positiones
deseruiētes vtriq; casui? quatuor / scilicet / in. sub super
et subter / Vnde versus. Casibus vtrisq; bis bine sūt
sociande. Quot sunt p̄positiones inseparabiles / sex /
scilicet / Di dis re se an con / Quot sunt q̄ nūq; p̄ponūtur
per cōpositionem / due? q̄ / apud et penes.

Hu q̄ pars / est interiectio / q̄re / q̄a significat mentis
affectū voce incognita. Interiectio secundū mo-
distas sic describitur. Est parforationis significans per
modū affectionis animi. Interiectio dicitur ab inter et
iacio is ere / quia inter cōceptū mentis et expressionem
vocis iacitur. Cuius significationis / dolentis / q̄a do-
lorem rēp̄sentat / vt heu timor / Quare significat leticiā /
q̄a significat fieri affectum circa p̄sentia rēp̄sentantia leticiā
in anima. Significatio interiectionis est q̄dam propri-
etas interiectionis / qua apta nata est significare affectum
mentis sub ratione doloris / tristicie / timoris / gaudij / vel
spei. Vel secundum alios / Est quidam modus sig-
nificandi attributus parti ad designandum rem suam per
modum affectus doloris / vt heu / vel leticie / vt euax / vel
ammirationis / vt pape / vel timoris / vt ab /

Lipsie ex Officina Valentini Schumani. Anno
salutis humane / 1536.

Quid est species & primitiva dictio
ms et derivativa distinctio

~~Sum posesor huius libri~~

~~Sum posesor huius libri~~

Sum posesor huius libri

SVM

Sum uidet

SVM POSESOR HUIUS

Quomodo

